

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Driebergen; Ds. G. Blom, Meerkerk;
Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R.
Kok, Nijkerk; Ds. H. van Leeuwen, Urk; Ds. D.
Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-73814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementenprijs f 10,- per jaar. Abonnementenprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

Terug naar de oude paden (2)

Zo zegt de Heere: Staat op de wegen en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin, zo zult gij rust vinden voor uw ziel.
Jeremia 6 : 16a.

En vraagt naar de oude paden. Het is duidelijk, dat hier bedoeld worden die paden die de Heere had aangewezen in Zijn woord, waarin Hij bekend gemaakt had hoe Hij gediend en gevreesd wilde worden. Het zijn die paden waarop David, Hiskia en Josia, kortom waarop allen die de Heere vreesden waren voorgegaan.

Die opwekking om naar die paden te vragen, d.w.z. om te onderzoeken wat de Bijbel van die paden zegt, waarop de Heere allen die Hem vrezen heeft geleid, mogen wij in deze tijd vol verwarring wel ter harte nemen. Op die paden komen wij alleen door waarachtige wedergeboorte die de Heere werkt door Zijn Woord dat Hij door de Heilige Geest toepast aan het hart. Dan kan de zondaar niet verder meer op zijn weg van God af, dan geeft hij bij aanvang zijn verzet en weerspanning tegen de Heere met berouw en met schaamte op. Dan werkt de Heere wat nieuws in het hart wat er voordien niet was. Door het onderwijs uit het woord waarvoor zijn verstand ontvankelijk gemaakt wordt en verlicht, leert hij God kennen in Zijn dienenswaardigheid, zichzelf in zijn vloekwaardigheid, maar leert hij ook Christus kennen in Zijn onmisbaarheid. Die wedergeboorte komt verder uit in een hartelijke droefheid naar God die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. In die bekering sterft de oude mens af, of, om het anders te zeggen, dan leert men het godonteerd karakter van de zonde kennen die men krachtens de aard van dat nieuwe leven met wortel en tak begeert uit te roeien.

In de bekering staat ook de nieuwe mens op die naar God geschapen is en begeert men voor de Heere te leven, het hele leven aan Hem te wijden en Hem te dienen omdat Hij het waard is. Dat nieuwe leven, waarvan nu alleen maar de kernpunten genoemd zijn, is uit Christus, die Zijn kracht, Zijn leven in zondaren tot openbaring brengt. Dat zijn de oude paden waarop allen die de Heere vrezen zijn gegaan en nog gaan.

Vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij. Niet alle paden die oud zijn, zijn daarom ook goed. Er zijn ook oude dwalingen. Elifaz spreekt in Job 22 : 15 over het pad der eeuw dat de ongerechte lieden betreden hebben. Jeremia wekte daarom het ook op ook naar die oude dwaalwegen een onderzoek in te stellen en dan de vergelijking te maken met de oude paden die hij het volk aanpreeft. Juda, onderzoek het wanneer is het u als volk gegaan? Denk eens aan de tijd van David en Hiskia b.v. toen God op hun noodgeschrei grote wonderen deed waarvan het hele de vruchten heeft genomen.

Vraagt naar de oude paden, waar toch de

goede weg zij. Die aansporing om het boek van de geschiedenis zowel van ons volk als van de kerk te onderzoeken gaat ook ons aan. Wanneer ging het ons volk goed, wanneer ging het de kerk des Heeren goed? Was het niet toen de oude paden, de paden naar Gods woord, gezocht werden? En vooral onze jongeren mogen opgewekt worden de historie te onderzoeken en de les daaruit ter harte te nemen.

Vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij. Dit is op zichzelf echter niet genoeg. Jeremia wekte zijn tijdgenoten op om op die oude paden, om op de goede weg ook te wandelen. Er zijn altijd mensen geweest, ze zijn er ook nu, die de oude paden wel weten maar die er niet in wandelen. Zulke mensen verzwaren hun oordeel. De Heere Jezus heeft van hen gezegd dat wie de weg wel geweten en niet bewandeld heeft met dubbele slagen geslagen zal worden.

Wij kunnen verontrust zijn over vele dingen, ook in de kerk. Wij kunnen goed op de hoogte zijn van wat er geweest is en breed uitmeten over hoe het wel zijn moet, ik wil er geen kwaad woord van zeggen. Alleen dit. Vergeet bij alle verontrusting niet, dat bekering van uzelf nodig is. De oproep in de tekst om te vragen naar de oude paden en daarin te wandelen geldt niet in de eerste plaats anderen, maar u. En daarom, zet uw hart op de oude paden, maar vraag om de genade van de Heilige Geest die het hart vernieuwt, de kennis van Gods waarheid heiligt die schuldige weerspanninge zondaren overtuigt en overbuigt en hen door een waar geloof aan Christus verbindt. Met minder kan het niet.

Wie op die oude paden mag gaan door genade, waarin allen die God vrezen zijn voorgegaan, ontvangt ook wat zij hadden, nl. rust. Daarop heeft Jeremia zijn tijdgenoten ook gewezen. Zo zult gij rust vinden voor uw ziel. Rust, dat wil niet zeggen een rustig en gemakkelijk leven. Het kon juist wel eens andersom zijn. Wie op de oude paden gaat heeft strijd te wachten, maar die staat in dat alles niet alleen. Daarvan wist b.v. David te spreken Zijn leven was een voortdurend strijden zowel uitwendig als inwendig. Maar in dat alles ondervond hij wat hij aan de Heere had.

Daarom kon hij midden in de strijd belijden! Immers is mijn ziel stil tot God, van Hem is mijn heil. Die rust is nog maar een voorproef van wat de Heere weggelegd heeft voor die Hem vrezen, voor die in de oude paden gaan.

Die rust krijgen zij niet als loon, als verdienste voor hun strijd. Die rust is door de

Christus in een weg van lijden en strijden verworven en wordt hen alleen uit Zijn genade geschonken. Die in de oude paden gaan moeten Hem wel volgen in de strijd, zij zullen met Hem en om Hem ook ingaan in die rust die er overblijft voor het volk van God.

Ds. P. Sneep

VAN DE ADMINISTRATIE

Hoewel het merkbaar wordt, dat de vakantietijd begonnen is, zijn we toch dankbaar dat het niet geheel vakantie was voor de „Administratie”. Via een abonné uit P. ontvingen wij f 100,- van iemand eveneens uit P., die ons bij vernieuwing verraste met deze gift. Uit E. ontvingen we f 25,- (deze abonné heeft in het verleden ook veel voor ons blad mogen doen). Voorts via Ds. Blom van N.N. f 10,-, en via W. v. d. Heiden te Dordrecht een gift van f 15,- en f 10,- uit M., daarbij nog f 6,- aan overbetaling van het abonnementsgeld, zodat wij met elkaar kunnen vermelden extra voor onze kas te hebben ontvangen f 166,-, terwijl wij nog vijf nieuwe abonnees konden noteren. Hartelijk dank voor dit alles, waardoor (hoewel de uitgaven voor ons blad steeds toenemen) de verschijning van „Bewaar het Pand” zonder financiële zorg kon worden bestendig. Ook in de vakantietijd willen wij al onze abonnees opwekken daadwerkelijk ons blad te blijven steunen; het gaat toch om de handhaving der oude Gereformeerde beginselen, welke meer en meer in onze tijd worden ondermijnd. De eerste reacties op het verzenden van de herinneringskaarten hebben wij al ontvangen; afgesproken dat niemand achterwege zal blijven? Wij zien uit.

Giro no. 70.43.50 t.n.v. Administratie „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen a/d Rijn.

v. d. L.

VAN DE REDACTIE

D.V. ben ik van 3 tot 22 juli a.s. afwezig in verband met het bezoeken van mijn kinderen in Canada.

De zaken voor de verschijning van het nummer van ons blad, welke in die tijd moet plaats vinden, zijn zo geregeld, dat alles op tijd kan geschieden.

Het kan zijn, dat iemand een advertentie heeft. Het komt meermalen voor, dat men advertenties rechtstreeks aan mij zendt. Dat levert geen enkel bezwaar op. Maar wanneer men het zou doen in de tijd, die ik in Canada hoop door te brengen, dan blijft zo'n advertentie liggen. Daarom is mijn vriendelijk verzoek eventuele advertenties aan het adres van onze administratie te zenden.

Mocht men iets hebben te vragen of te schrijven aan de redactie, nu, dat behoort men niet na te laten of uit te stellen. Wanneer ik behouden terug mag komen en er ligt dan iets te wachten, dan hoop ik dat zo spoedig mogelijk af te werken.

B.

Besprekingen van de Heilige Oorlog

28

Nadat de gepretendeerde koning een einde gemaakt had aan 't geen hij te zeggen had, stond Immanuël de gouden vorst op en sprak op de volgende wijze: „Gij bedrieger, Ik heb u iets te zeggen uit Mijns Vaders naam en uit Mijn eigen naam, met betrekking tot en ten goede van dit ongelukkige Mensziel. Ge beweert op deze beklagenswaardige stad een wettig recht te hebben, terwijl het duidelijk is in Mijns Vaders ganse hof dat gij u door de poorten hebt in-gedrongen met leugen en valsheid. Gij beliegt Mijn Vader en gij beliegt Zijn wetten en zo beliegt gij het volk van Mensziel. Gij geeft voor dat dit volk u heeft aangenomen voor zijn koning, zijn kapitein en

hoge en wettige heer, doch alsmede door uw bedrog en verleiding. Zo nu leugen, boosheid, zondige arglistigheid en schrikkelijke veinzerij in Mijns Vaders hof (waar gij onderzocht zult worden) voor recht en billijk doorgaan, dan — dat wil Ik u bekennen — hebt gij een wettige overwinning behaald. Maar helaas! wat dief, wat tiran, wat duivel is er, die op deze wijze niet winnen kan? Maar Ik kan u tonen o Diabolus, dat gij in al uw ophef van overwinning, niets met waarheid kunt zeggen. Meent ge dat dit recht is, dat gij Mensziel leugens van Mijn Vader aanpraat en Hem voorstelt als de grootste bedrieger der wereld? En wat zegt ge van dat voorbedacht misduiden van het-ware-einde en oogmerk Zijner wet? Was dat ook recht dat ge bedreef van de onnozelheid en oprechtheid van het nu zo ellendige Mensziel? Ja, gij hebt het overwonnen door de burgers geluk te beloven in hun overtreding tegen Mijns Vaders wet, hoewel gij weet en het u niet onbekend kon zijn, al zou alleen uw eigen ervaring u daarvan onderichten, dat dit de weg was om hen ten onder te brengen.

Gij hebt ook, o meester in vijandschap, Mijns Vaders beeld in Mensziel smadelijk verbroken en het uwe in de plaats daarvan gesteld, tot grote verachting van Mijn Vader en vergroting van uw zonde, gelijk ook tot onberekenbare schade van de verloren stad Mensziel. Wederrechtelijk houdt gij haar in de duisternis van uw ongerechtigheid.

Boven dit alles (alsof deze dingen maar klein waren in uw ogen) hebt gij niet alleen deze plaats bedrogen en bedorven, maar ze ook door uw vals en leugenachtig gedrag opgezet tegen haar eigen verlossing. Hoe hebt gij haar opgehitst tegen Mijns Vaders kapiteins en ze doen strijden tegen degenen die tot haar gezonden waren om haar uit slavernij te redden? Al dit en nog veel meer deedt gij tegen licht en beter weten en met versmading van Mijn Vader en van Zijn wet, ja ook met het plan de ellendige stad Mensziel voor eeuwig onder Zijn mishagen te brengen. Ik ben derhalve gekomen om dit ongelijk Mijn Vader aangedaan te wreken en met u te doen naar al de lasteringen waarmee gij het arme Mensziel Zijn naam hebt doen lasteren. Ja, Ik wil dit, o prins van de helse poel, op uw kop doen wederkeren.

Wat Mij betreft o Diabolus! Ik ben tegen u gekomen door een wettige macht en om door de sterkte Mijner handen deze stad uit uw brandende klauwen te rukken. Want deze stad Mensziel is Mijn o Diabolus! en dat door onbetwistbaar recht gelijk allen zullen zien, die de oudste en authentieke schrijvers naarstig willen onderzoeken. Ook Ik zal Mijn recht daartoe bepleiten tot beschaming van uw aangezicht.

Want, en bedenk dit wel, deze stad heeft Mijn Vader met eigen hand gebouwd en aangelegd. Dus behoort Mensziel Mijn Vader en dat op onwederlegbare gronden, zodat ieder die de waarheid tegenspreekt, liegt tegen zijn ziel. Bovendien, o meester der leugens, is de stad Mensziel van Mij, want Ik ben Mijns Vaders erfgenaam van alles, door Wie Hij ook de wereld gemaakt heeft. „Al wat de Vader heeft is Mijn, daarom heb Ik gezegd dat Hij het uit het Mijne zal nemen en u verkondigen.” En het enige vermaak van Zijn hart.” Ik was dagelijks Zijn vermaking en te allen tijde voor Zijn aangezicht spelende. Spelende in de wereld Zijns aardrijks en Mijn vermakingen zijn met de mensenkinderen.”

Dus ben Ik tegen u opgetrokken in Mijn recht, om namelijk Mijn eigen erfenis uit uw hand te hernemen. En gelijk Ik er recht en aanspraak op heb, omdat Ik Mijns Vaders erfgenaam ben, zo komt ze Mij ook toe door Zijn gift. Ik heb Uw naam geopenbaard den mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe en Gij hebt Mij hen gegeven en zij hebben Uw Woord bewaard.”

Nooit ben Ik Mijn Vader wederspanning, zodat Hij ze van Mij terugnemen en u geven zou. Nooit was Ik ook gedrongen het door onmacht op te geven en Mijn lieve Mensziel aan u te verkopen. Of wie is er van Mijn schuldeisers wien Ik Mijn Mensziel verkocht heb? En aan u, o Diabolus! ben Ik geen losprijs schuldig.

Mijn Vader zegt: „Gijlieden zijt om niet verkocht, gij zult ook zonder geld gelost worden.” Mensziel zal geheiligd worden. De prijs die Gods recht daarvoor eiste is door Mij reeds betaald. De Heilige Geest zegt: „Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen die geheiligd worden.” Zo is Mensziel Mijn begeerte, Mijn vermaak en de begeerte Mijns harten. Maar het is ook Mijn eigendom door recht van verkrijging. Ik heb het gekocht. Ik heb het voor Mijzelf gekocht. Wijl het nu Mijns Vaders is en het Mijne, wijl Ik Zijn erfgenaam ben. En ik heb het door een grote prijs verkregen ten eigendom. Zo volgt naar alle billijkheid en wetten dat de stad Mensziel Mijn is. En dat gij, door ze in bezit te houden, u een indringer toont, een tiran en verrader.

Met betrekking tot deze verkrijging is het aldus gesteld: Mensziel had tegen Mijn Vader overtreden, hoewel Hij uitdrukkelijk had gezegd, dat de inwoners sterven zouden ten dage als zij Zijn wet verbraken. Nu is 't zeker dat veel eer hemel en aarde voorbij gaan zullen, dan dat Mijn Vader Zijn woord breken zou. Dus toen Mensziel gezondigd had (en dat geschiedde door 't luisteren naar uw leugen) zo trad Ik in en werd Borg bij Mijn Vader. Presenterende lichaam voor lichaam en ziel voor ziel, omdat Ik de overtreding van Mensziel vergoeden wilde en Mijn Vader aanvaardde dit aanbod. Toen Mijn tijd daartoe gesteld gekomen was gaf Ik lichaam voor lichaam, ziel voor ziel, bloed voor bloed en zo kocht Ik Mijn geliefde Mensziel. En Ik heb dit niet ten halve gedaan. Mijns Vaders wet en gerechtigheid, die beiden in het dreigement op de overtreding betrokken waren, zijn nu voldaan en tevreden dat Mensziel verlost zal worden. Ik ben ook te deze dage niet tegen u opgetogen dan op bevel van Mijn Vader. Hij heeft tot Mij gezegd: „Ga heen, verlos Mensziel! Dus zij het u bekend, o fontein van bedriegingen, en het zij ook bekend aan het dwaze Mensziel, dat Ik niet tegen u kom zonder Mijn Vader.

Het gaat van de Vader uit en dat moet de stad Mensziel duidelijk worden door Goddelijk onderwijs. Wij hebben ons uit Zijn hart, uit Zijn liefde gezondigd en zijn van nature kinderen des toorns. Het is door Gods goedertierenheid in Christus dat zondaren tot Hem getrokken worden en dat tot onderwijzing op Zijn leerschool in de weg der zaligheid. Door Hem te leren kennen bij het licht van de Heilige Geest als geschenk van de Vader, bekomt het boetvaardige hart vrijmoedigheid Hem aan te nemen en macht kinderen Gods te worden in de beleving des harten.

Nijkerk.

R. Kok

Ter gedachtenis

Vrijdag 9 juni stierf op de leeftijd van 86 jaar te Poederoyen Wijnand Bok, die vele jaren de gemeente daar als ambtsdrager gediend heeft. Met hem is een bekend figuur heengegaan. In bredere kring was hij gezien en vooral bemind. Het is niet onze bedoeling een overzicht van zijn leven te geven. Ook niet een opsomming van zijn arbeid. Voor hem gold het „wat hebt gij, dat gij niet hebt ontvangen?” Het belangrijkste is, dat deze eenvoudige man genade heeft gekregen om de Heere te vrezen in zijn leven. Is dat iets anders dan genade? En toch alleen in het licht van die genade is de gedachtenis van de rechtvaardige tot zegening. Zo wensen we in het kort iets te schrijven na zijn leven en sterven. Dan gaat het niet om hem, maar om Gods werk in zijn leven geopenbaard. Daarin alleen wordt de Heere verheerlijkt. Wat van de mens is valt weg. Het behoeft ook niemand vreemd te vinden, dat we deze regels schrijven in dit blad. Als er iemand zich verblijd heeft in dit blad, dan was het onze overleden broeder. Hij was gebonden aan de schriftuurlijk-bevindelijke prediking en beleefde het verval van het erfdeel van de kerk in de vreze Gods. Daarom hield hij zich verre van onwaardige strijdmethoden en verheugde zich in de mogelijkheid om te getuigen voor de waarheid en tegen de geest van onze tijd, die in ons blad gegeven is. Hij vond er met

alle gebrek in terug, waarom het hem in zijn leven door Gods goedheid begonnen was.

***

De Heere werkt middellijk, al kunnen de wegen verschillend zijn. Het Woord van vrije genade had in het voorgeslacht van Wijnand Bok een plaats gekregen. We vinden zijn naam al in de geschiedenis van de kerk der afscheiding te Poederoyen. In het eerste stuk, dat ons melding maakt van de afscheiding daar ter plaatse, lezen we deze naam. De grootvader van de overledene wordt daar genoemd als diaken van de gemeente, die op 4 november 1834 ontstaan is. Hij wordt vermeld als Wijnant Bok, diaken van de „waare Gereformeerde Kerk in de gemeenten Poederooijen en Brakel”. Het is opmerkelijk, dat de afscheiding te Poederoyen al enkele weken na die te Ulrum met Ds. de Cock en slechts enkele dagen na die van Doeveren en Genderen met Ds. Scholte heeft plaatsgevonden.

Achter het huis van deze diaken werd wel gepreekt in de open lucht op een weiland. Van alle zijden stroomden dan de mensen toe om Gods Woord te horen. Het is daar gebeurd, dat op een warme zondag in Juli 1835 een schare van 400 gedurende drie en een half uur luisterde naar Ds. Scholte. Niet lang daarna kon gelukkig het kerkgebouw in gebruik genomen worden — onlangs van binnen gerestaureerd en nog altijd vergaderplaats voor de gemeente. Dit werd financieel mogelijk gemaakt door de gaven van een vrouw, die ook door huwelijk aan de fam. Bok verbonden was.

In die tijd en daarna heeft de Heere het werk van Zijn genade in deze omgeving geopenbaard. Reeds voor de afscheiding kwam het geestelijk leven naar voren en werden er gezelschappen onderhouden. De prediking van hen die in de latere jaren na Ds. Scholte veel in Poederoyen geweest zijn, sloot aan bij het wezenlijke, dat in die gezelschappen gevonden werd en gaf leiding uit Gods Woord. Hier kunnen de namen genoemd worden van Ds. Gezelle Meerburg van Almkerk en van Ds. H. M. Middel, die in Gorinchem zijn eerste standplaats had en bekend stond om zijn geestelijke prediking. Tot de dag van vandaag spreken deze namen nog. Reeds in de vorige eeuw ontstonden er naast de afgescheiden allerlei nevenstromingen in de Bommelerwaard, waar meer voorliefde voor Ds. Ledeboer en anderen sprak. Het opvallende was echter, dat onder Gods kinderen in deze streek de band onder elkaar in de ontmoetingen bleef en beoefend werd.

Genade is geen erfgoed. God werkt naar Zijn welbehagen. Onze br. kon niet zalig worden met zijn voorgeslacht, hoezeer of het ook aan de zuivere waarheid gebonden was en Gods genade in het leven uitkwam van meer dan een. Toch sprak de leiding des Heeren. Reeds op jongere leeftijd liet de Heere Zijn werk openbaar komen. Het leven in de vreze Gods werd gekend van binnen en sprak naar buiten. Ieder, die hem gekend heeft en hem hoorde spreken kwam de eenvoud tegemoet. Het is hier niet de plaats om daar omstandig van te vertellen. Hij kende de verborgen omgang met God en getuigde daarvan tot anderen. Hij was oprecht voor God gemaakt en had voor anderen een gunnend hart. Hij wist, dat er maar één grond is in leven en sterven voor een arm zondaar om voor God te bestaan, maar kon het niet doen met een dode beschouwing daarvan. En het was ontroerend uit zijn leven te horen vertellen, hoe God hem daar licht in gegeven had. En toch bleef het strijd. Een nauw leven bracht een ruim sterven.

Wonderlijk was het in het leven van hem ten aanzien van de kerk, die hij diende. Wijnand Bok was een kerkelijk man. Veel jaren heeft hij als diaken en als ouderling gediend. Hij was meer een voorganger, die ook tal van jaren tot tweemaal toe preek las. Zelf heb ik er meermalen onder gezeten en geluisterd ook naar de catechismus van Gezelle Meerburg. De Heere had hem gaven gegeven en vooral met liefde bedeed. Bijzonder kwam

dat uit in zijn bezoeken en in zijn catechetisch onderwijs. Op classis en synode sprak hij tegen de vervlakking en vooral voor de beginselen der scheiding, die hem zo lief waren. En het opmerkelijke was, dat zelfs die het niet met hem eens was, vaak nog naar hem luisterde. Zijn spreken was gemengd met de vreeze Gods en legde beslag.

En ziet, deze man, die de kerk diende naar de overtuiging van zijn hart, was tegelijkertijd ruim, als het ging over de vreeze des Heeren. Velen kwamen in zijn huis die kerkelijk een andere weg gingen en aan wie hij zich geestelijk verbonden voelde. Niet alleen uit de omgeving, maar ook uit andere plaatsen waren er contacten. Gesprekken, waarin het „komt luistert toe gij Godsgezinden” beluisterd werd, waren niet vreemd. Het wonder van vrije genade bond samen.

***

De gemeente van Poederoyen zal veel in hem missen. Wij missen zulke broeders op het hele erf van de kerk. Er is vandaag veel, dat vreemd is aan de waarachtige beleving van de waarheid van vrije genade. We kunnen het naamkaartje dragen en in werkelijkheid de beginselen verloochenen. Ook is er een dode godsdienst, die wel de woorden gebruikt en dweept met de oude waarheid, maar van wie niets uitgaat. In onze overleden broeder zijn we geplaatst voor de beleving van de vreeze des Heeren. Een grote verantwoordelijkheid is er voor het Woord, dat uit zijn leven sprak. De Schrift zegt: volgt hun geloof na! Anderzijds is dat Woord gebleven, opdat we in de wegen van Zijn inzettingen zullen wandelen. Graag willen we kerkeraad en gemeente van Poederoyen en niet het minst de familie sterkte toewensen voor de toekomst.

Een grote schare was aanwezig op de dag van de begrafenis. Dankbaar waren we, dat ook een dochter een maandenlang verblijf in het ziekenhuis onderbreken mocht om tegenwoordig te zijn voor de begrafenis van haar vader. Verschillende predikanten werden gezien. En dan: het was als in zijn leven, vele vrienden van allerlei „haren en snaren” waren gekomen.

„Let op de vrome en zie haar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn”.

D. Slagboom.

Jaarboek 1972

Het nieuwe jaarboek van de Christelijke Gereformeerde kerken in Nederland is er. Er wordt altijd verlangend naar uitgezien door hen, die het voortdurend om een of andere reden moeten raadplegen. Het bevat de nieuwste gegevens, die echter al spoedig verouderen en telkens correctie behoeven. Er zitten uiteraard ook foutieve opgaven in. Dat is bij menselijke arbeid niet te vermijden. Het is wel noodzakelijk, dat de redactie van het jaarboek alle opmerkingen, die hier en daar gemaakt worden, in een nieuw jaarboek verwerkt. We krijgen de indruk, dat dit niet helemaal gebeurt.

We mogen de redactie dankbaar zijn voor het vele werk, dat door haar voor dit jaarboek is verricht. De redactie is ongewijzigd gebleven. Elk der leden zal het zijne er toe hebben bijgedragen om de belangstellenden en de belanghebbenden een schat van gegevens te verschaffen.

Er komen in het boek uiteraard vele kerkelijke opgaven voor, die ons de nodige informatie verstrekken. Ook mengelwerk. Heel anders dan vroeger. Die bijdragen van voorheen missen we. Die gingen nogal eens over het leven van kinderen Gods. Daar grijpen eenvoudige mensen het eerste naar. De bijdragen, die we wel in het jaarboek aantreffen, zijn lezenswaardig. De eerste gaat over het jaar 1971. Vele predikanten jubileerden. Anderen gingen heen. Over hen wordt geschreven. Onder hen zijn er verschillende, die onder de lezers van Bewaar het Pand bekend zijn of waren. Het artikel 1892—1972 is ook van belang. De tachtig jaren, die in ons kerkelijk leven voorbijgingen, worden ons voor ogen gesteld. De schrijver onderscheidt vier

fasen: opbouw, consolidatie, confrontatie en concentratie.

We zouden geen bijzondere redenen hebben om hier van deze artikelen melding te maken, wanneer op een juiste wijze over Bewaar het Pand was gesproken. Er zijn ook overigens wel zaken, die van belang zijn en in de bijdragen aan de orde gesteld worden, maar we willen de verschijning van het jaarboek niet gebruiken als een gelegenheid om al die zaken van onze zijde te belichten. We worden echter gedrongen iets recht te zetten, wanneer het gaat over Bewaar het Pand. Met dankbaarheid kunnen we constateren, dat men aan ons bestaan niet voorbij gaat. Dat bevestigt ons in de gedachte, dat onze gezamenlijke arbeid als vrienden van Bewaar het Pand de kerken ten zegen is. Daardoor komen de oude gereformeerde beginselen meer naar voren. Dat kan ons bemoedigen om in biddend opzien tot de Heere met deze arbeid voort te gaan.

Nu onze eerste opmerking. In het artikel: Het jaar 1971, blz. 192, lezen we: „Er zou gewag gemaakt kunnen worden van de C.G.S.-conferenties; de conferentie van jeugdleiders; de conferenties onder auspiciën van „Bewaar het Pand”, het werk van de bezinningsgroepen enz.” Wij geven een blad uit en houden ontmoetingsdagen. Conferenties houden we niet. Daarbij denk je allereerst aan vergaderingen, waarop wordt geconfereerd, beraadslaagd. In ons blad willen we de van de oude gereformeerde beginselen bevorderen. Op onze ontmoetingsdagen komen we bij elkaar om samen te luisteren naar wat de sprekers in overeenstemming met en uit Gods Woord hebben te zeggen. We ontmoeten elkaar als vrienden en dat doet ons allen goed. We gevoelen, dat we bij elkaar behoren. Dus geen conferenties, maar ontmoetingsdagen.

We hebben nog een tweede opmerking. In het artikel: 1892—1972, blz. 230, staat te lezen: „We spreken ook in onze kerken reeds van vleugels. Het is begrijpelijk. Een blad als „Bewaar het Pand” brengt in een andere sfeer dan de Amersfoortse nota. Een tegenstelling behoeft dit nog niet te zijn, als ieder zich maar wil concentreren op het eigenlijke en het wezenlijke.”

Hieruit maken we op, dat de schrijver bedoelt, dat de vrienden van Bewaar het Pand tot een vleugel van de kerk behoren. In elk geval schakelt hij ons gelijk met hen, die achter de Amersfoortse nota staan. Daar moeten we wel zeer ernstig bezwaar tegen maken.

De Amersfoortse nota verwekte officieel kerkelijk verzet en kwam via een kerkeraad op classis en P.S. Of het daarmee af is, kan nog niet gezegd worden op het ogenblik, dat we dit schrijven. Maar hoe dit verder ook afgeer blijkt uit, dat er van kerkelijke zijde geformuleerde bezwaren zijn. Het is ons bekend, dat er zijn in het kerkelijke leven, die ons minder welgezend zijn. Zij zouden Bewaar het Pand het liefst zo spoedig mogelijk zien verdwijnen. Maar we mogen ook vaststellen, dat we in een kerkelijke weg nimmer enige tegenkanting hebben ontmoet. Daar is ook niet de minste reden voor. Wij willen blijven bij de oude beginselen, de beginselen van 1834 en 1892. Wij willen een dam opwerpen tegen allerlei verval. We kunnen daarvoor verwijzen naar het eerste nummer van ons blad en naar de kop van elk nummer. En ook naar de inhoud van het blad, dat nu al in de 7e jaargang is. We vormen geen vleugel van de kerk. We willen het pand bewaren, dat de Heere ons heeft toebetrouwd.

Het artikel 1892—1972 laat duidelijk uitkomen, dat de oude koers gewijzigd is. De prediking is anders, de beschouwing over het verbond is anders, de verhouding tot andere kerken is anders. Enz. Velen zijn het daar niet mee eens. Zij willen de oude koers bewaren. Het gaat niet om de vorm, maar om het wezen. Hierbij willen we het laten. Het ging er niet om — dat stellen we nog even uitdrukkelijk vast — de artikelen helemaal te bespreken. We hebben waardering voor de pogingen een beeld te geven van verleden en heden. Maar dit moesten we zeggen. Het gaat uiteindelijk om ons bestaansrecht. We zoeken te luisteren naar de waarheid van Gods Woord. Dat is de roeping van de kerk. Niet van een vleugel van de kerk. B.

Van plaatselijke kerken

Siegerswoude-De Wilp. Voor het eerst gaf de kerkeraad een gids uit, die hij Wegwijzer noemde. Deze wil trachten er toe bij te dragen de onderlinge band te versterken. De Wegwijzer geeft materiaal, waarmee gewerkt en gebouwd moet worden. De gids bevat vele gegevens, o.a. een naam- en adreslijst van leden, doopleden en meelevenden.

Breda. Deze gemeente vergadert sedert jaren in de bovenzaal van de Gereformeerde kerk. Daaraan zijn allerlei bezwaren verboden. Er kon kortgeleden een pand worden aangekocht, dat tot kerk kan worden ingericht. De gemeente is klein, maar heeft toch in de loop van enige jaren kans gezien een bedrag van rond f 25.000,— te sparen. De kosten van aankoop en inrichting komen op ongeveer f 75.000,—. De gemeente komt dus op zware lasten. Er zijn al particulieren en kerkeraden geweest die hulp geboden hebben. Er bestaat nog gelegenheid om giften te storten op postrekening 1068911 van de Spaarbank voor Midden- en Westbrabant, ten gunste van rekening 86.17.02.220 ten name van het bouwfonds van genoemde kerk.

B.

Voor de jeugd

Beste Jongelui!

We zijn nog steeds bezig om met elkander na te gaan, wat er op de zondag, dat is op de „rustdag”, zoal te „doen” is. Dat is nog al wat. We moeten op de dag des Heeren offeren voor kerk en school. Want dat alles moet onderhouden worden. We moeten naarstig komen naar het huis des Heeren, om daar te luisteren naar het Woord des Heeren. En dan natuurlijk niet om het voor kennisgeving aan te nemen. Maar, ik neem aan dat jullie dit wel hebben begrepen. Want als we des Heeren Woord horen en niet doen, dan worden we door de Heere Zelf bij een dwaze bouwer vergeleken. Terwijl we, wanneer we het Woord des Heeren horen en ook doen, bij een wijze bouwer worden vergeleken. Het komt dus bij God altijd weer op „doen” aan. We moeten, om het nog eens met een woord van Jacobus te zeggen, niet alleen hoorders, maar ook daders des Woords zijn.

En nu moeten we ons maar niet achter onze dodelijke onmacht gaan verschuilen, om daarmee het gebod Gods krachteloos te maken, want dan maken we daardoor onze schuld nog groter, en ons „gericht en verdoemenis” nog des te zwaarder.

Dat we in een staat van geestelijk onvermogen verkeren en geen oor hebben om te horen en geen handen om iets aan te pakken, dat ligt niet aan de Heere, maar dat ligt enkel en alleen aan ons. Degenen, die door Gods Geest worden onderwezen uit het Woord, die gaan dit van ganser harte onderschrijven. Die geven niet God de schuld van hun doodstaat, maar ze geven zichzelf de schuld. Voor deze dingen is men natuurlijk niet te jong. Laatst ontving ik nog een brief van een „jeugdige” die mij schreef: Ik kom er hoe langer hoe meer achter, dominee, dat niet Adam, maar dat „ik” van God ben afgevallen. Een mens die alleen zijn verduisterd verstand laat werken, die geeft van „de val” Adam de schuld. Met geen ander doel, dan om de schuld van zichzelf af te schuiven. Doch als men door de H. Geest wordt onderwezen, dan gaat men de schuld naar zich toe halen. Ik hoop, beste vrienden, dat jullie dit ook zullen mogen doen. En zo je het nog nooit gedaan hebt, dat je het zult leren doen. Dan word je in de beleving, een arme zondaar voor God. En dat maakt het Evangelie zo rijk. Want daaruit wil de Heere in Zijn huis doen vernemen, dat nu juist voor dezulken de Heere Jezus gekomen is. Want die is niet gekomen om te roepen rechtvaardigen tot bekering, maar zondaren. De Zoon des Mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken, datgene wat verloren is. Lucas 19 : 10.

Als je werkelijk in de beleving een verloren zondaar geworden bent, en je hoort dan zulk

een rijke heilstijding, dan is het haast niet te geloven. Het lijkt dan te groot, dat dit rijke woord voor zulk een zondaar bestemd zou zijn.

De Heere weet ook daarvan. En daarom worden in Zijn huis ook de sacramenten bediend. Die zijn door God gegeven tot versterking van het geloof.

Het is niet de bedoeling om nu breed over de sacramenten te gaan schrijven. We halen het alleen maar aan, omdat de Heid. Cat. Z.38, daar ook van spreekt. De sacramenten moeten gebruikt worden. Daar heeft God ze voor gegeven. Dat geldt van beide sacramenten.

Zowel de H. Doop als het H. Avondmaal. Hier zit in de praktijk van het leven heel wat scheef. Dat moeten we eerlijk durven te bekennen. De meesten hebben met het sacrament van de H. Doop niet de minste moeite. Wanneer de H. Doop aan de volwassenen moet worden toegediend, dan tilt men er nog wel éven zwaar aan. Maar als het het dopen van kinderen geldt, dan worden praktisch alle deuren wijd opengezet. En als dan het leven van de ouders niet „al te zeer” in strijd is met het Woord van God, dan kan de Doop plaats hebben. Wanneer echter het H. Avondmaal bediend moet worden, dan is het alleen maar voor „de ware gelovigen” en dan worden de maatstaven daarvoor weer extra gehanteerd. Daar willen we natuurlijk geen kwaad van zeggen. Want het moge waar zijn, dat men in vele gevallen al te gemakkelijk van de H. Doop gebruik maakt en ook al te gemakkelijk het H. Avondmaal links laat liggen, het is niet minder waar, dat men ook ter anderzijde al te gemakkelijk naar de H. Avondmaalstafel gaat, op grond van de redenering: We zijn gedoopt, we hebben belijdenis des geloofs gedaan en nu moeten we naar het H. Avondmaal gaan.

En men gaat dan ook zonder meer, terwijl er in het leven van de zodanigen in de meeste gevallen nog nooit een wezenlijke Godsontmoeting heeft plaats gehad. Men „houdt het er alleen maar voor” dat het met het doen van belijdenis wel in orde is. Men komt er nooit aan toe om zichzelf eens eerlijk te onderzoeken voor het aangezicht des Heeren, of het werkelijk wel in orde is. En als men het doet, terwijl de H. Geest bij dat onderzoek de leiding niet heeft, dan blijft men op de formele lijn hangen en is men gauw klaar.

Als jullie dit nu allemaal goed hebben begrepen, dan zullen jullie mogelijk wel zeggen: Hoe moet het nu eigenlijk. Want zo maar dopen, dat gaat niet; en zo maar H. Avondmaal vieren, dat gaat ook niet. En de sacramenten zo maar ongebruikt laten, dat is al evenmin goed.

Ik begrijp, dat jullie het misschien nu wel een beetje moeilijk vinden. Ik moet jullie eerlijk bekennen, dat ik het zelf ook moeilijk vind, namelijk om een oplossing te vinden, die ons met rust laat. Want dat willen we wel graag. Ons luie vlees houdt er van om met rust gelaten te worden. En de duivel vindt dat ook het beste. Het kan hem weinig schelen of je vals gerust naar het H. Avondmaal gaat, dan wel of je rustig in de bank blijft zitten. Want degenen, die zo rustig naar het H. Avondmaal gaan, die bedriegen aan het eind zichzelf. Zij hebben in de Naam des Heeren gegeten en gedronken. En Hij zal zeggen: Ik heb u nooit gekend, omdat men nog nooit in der waarheid, als een arme zondaar, in de beleving, aan Zijn voeten heeft verkeerd.

Maar die zo rustig blijven zitten en een ander befitten, zijn er echt niet beter aan toe. Want de aangeboden heilsweldaden, die in de sacramenten zo rijk worden uitgestald, nl. vergeving der zonden door het bloed van de Heere Jezus Christus, worden door hen niet begeerd. In ongelooft laat men de aangeboden heilsweldaden rustig liggen. Dat is natuurlijk, goed doorgedacht, niet minder een verschrikkelijke zaak.

Zal het voor God in orde zijn, dan moeten we een echte gelovige zijn, om de sacramenten, zowel de H. Doop als het H. Avondmaal,

te kunnen gebruiken op een Gode welbehagelijke wijze. Want zonder geloof is het onmogelijk om God te behagen. Dat wordt wel eens al te veel vergeten. Men benadrukt het nog al eens, dat er echt geloof moet zijn.

Accoord! Maar als men dan zelf in het ongelooft leeft, geen geloof heeft, dan raakt men daar helemaal niet van onderste boven. En dat zou nu juist het geval moeten zijn. Het is zo: We kunnen onbekeerd de sacramenten niet gebruiken. We kunnen onbekeerd ook geen belijdenis doen. En, zegt één van jullie, als ik dan nog onbekeerd ben, moet ik dan maar niets doen? Rechtlignig doorgeredeneerd zou je tot deze gedachte kunnen komen. Maar dan is deze gedachte ook weer verkeerd. Want we kunnen ook onbekeerd niet leven.

Ik móet onder alle omstandigheden, altijd en overal bekeerd zijn. Ik heb tegenover God niet het recht om één ogenblik onbekeerd te zijn.

Stel je voor, dat ik daartoe wel het recht zou hebben. Dan zou de Heere geen recht hebben om mij, vanwege mijn onbekeerdheid, te straffen. Dan zou de onbekeerde kunnen zeggen: Ik heb het recht, ik heb daartoe vergunning gekregen, om onbekeerd te zijn. Dus niemand, zelfs God niet, kan mij iets doen.

Ja, zo zou het gelegen zijn, indien men het recht had om onbekeerd te zijn. Maar nogmaals, dat recht heeft niemand. We móeten bekeerd zijn. En als ik het dan toch niet ben, zegt nog iemand, hoe moet het dan? Dan moet je je voor alle dingen bekeren. En wat dan bij mensen onmogelijk is, dat is mogelijk bij God. Als je het zelf niet kunt, de Heere kan het wel. Dat het jullie dan maar veel op de knieën zal mogen brengen met de bede: Heere, bekeer Gij mij, dan zal ik bekeerd zijn.

Heere, geef wat Gij eist - bekering - en eist dan wat Gij geeft. Dan zult Ge niet tevergeefs geëist hebben. Dan zal alles wat God werkt, juichen tot Zijn eer. Dan leer je, dat je om eigen schuld verloren ligt, en daarom voor eeuwig verloren gaat. En dat het nu alleen genade zal zijn, als je behouden wordt. En aan de zodanigen wil de Heere nu Zijn genade schenken. En dat bevestigt Hij nu door de sacramenten, die de gelovige gebruiker dat te verstaan geven.

Denk over deze dingen maar eens goed na. Het is een nuttige bezigheid in de vakantie. Ik moet nu weer ophouden. Tot de volgende keer. Jullie aller vriend Ds. H. C. v. d. Ent

Het adres voor al Uw

GOEDE BOEKEN

lees- en prekenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalmboekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385-13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnr. 77)

Niet alleen door onze

★ **VERMAGERINGS-
ZENUWKRUIDEN**
kregen wij grote bekend-
heid,

maar ook onze kruiden voor Astmatische Bronchitis, Exceem, Blaas en Urine, Reumatiek, Aambeien, Verhoogde Bloeddruk, Migraine, Hoofdpijn, Bedwateren, bewijzen dagelijks hun geweldige uitwerking.

Kuur voor een maand ..... f 7,50
(geen bijkomende kosten)

DROGISTERIJ

SIKKING

Barvoetestraat 5 - Haarlem
Tel. 023 - 31 28 82 (b.g.g. 32 46 06)
Giro 190 609

EBEN HAEZER

1 Sam. 7 : 12 S.T.

D.V. 7 juli hopen wij

C. VAN GAALEN
G. VAN GAALEN-POL

met onze kinderen en kleinkinderen onze 50-jarige huwelijksdag te gedenken en moge de korte tijd des levens die ons nog resten onze bede zijn Ps. 39 : 8 S.T.

Bussum, Brinklaan 20 I

We hopen die dag met onze kinderen elders door te brengen

KOOP

VERANTWOORDE LANGSPEELPLATEN I

GH/05 Meditatieplaat 1: Ds. W. Chr. Hovius en Ds. J. van Haaren; Daniël aan het hof in Babel, Het doen van een wonderlijk God f 14,90.

GH/06 Meditatieplaat 2: Ds. H. Rijksen en Ds. B. Havenkamp; Geeft de HEERE de hand en De bruloft te Kana . . . . . f 14,90

GH/07 Meditatieplaat 3: Ds. W. L. Tukker en Ds. G. A. Zijderfeld; Petrus' schoonmoeder en Het gebed van Hiskia . . . . . f 14,90

GH/08 Meditatieplaat 4:

Ds. L. Huisman en Ds. G. Blom; Christus steen des aanstoots of rots der behoudenis? en Totdat ik in Gods heiligdommen inging . . . . . f 14,90.

Een abonnement op de meditatie-serie: „Korenaren uit de volle oogst” kost slechts f 12,50

Alle platen franko thuis in 4-kleurenhoes, stereo/mono afspeelbaar te bestellen bij:

GOUDEN HARPEN N.V.

Postbus 135 LISSE - Giro 239.80.80
Telefoon (02521) - 45 43.

Wij leveren u alle

Bijbels en Psalmboekjes

(Statenvertaling)

franko thuis

H.H. Kerkeradenl

Voor de levering van **huwelijksbijbels** houden wij ons aanbevolen

BOEKHANDEL VAN LEEUWEN

Wijk 7-78, Urk, telef. 05277-1783
na 7 uur: Almerelaan 1, telef. 05277-1593

Voor bijbels, boeken en muziek is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad-snelle levering, ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S BOEKHANDEL

Slaak 8 (postbus 4209) - Rotterdam-16
Telefoon 010-128954

Dordrecht

Ds. Balthazar Lydlusschool voor Mavo, uitgaande van de Vereniging voor Chr. onderwijs op Reformatorische grondslag te Dordrecht

Gevraagd per 1 oktober

Leraar Engels

voor volledige weektaak

Gevraagd per 1 augustus

Leraar Biologie

voor 10 lessen

Inlichtingen bij en sollicitaties aan de directeur C. J. Hartog, Telefoon 01850-36156 (thuis) - 42020 (school).